

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

KSIĘŻY DWÓR

1. Nazwa

cmentarz III

2. Czas powstania

1917-1918

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

Księży Dwór
13-200 Działdowo

5. Przynależność administracyjna
województwo:

warmińsko-mazurskie

powiat:

działdowski

gmina:

Działdowo

6. Formy ochrony

**Ustawa z d. 23.07.2003 o
ochronie zabytków i opiece
nad zabytkami (art. 7)**

- wpis do rejestru zabytków:

.....

- ustalenia ochrony w MPZP
Gminy Działdowo - Uchwała nr
V/27/03 Rady Gminy Działdowo
z d. 21.02.2003

**Ustawa z d. 07.07.1994 Prawo
budowlane (art. 39. ust. 3)**

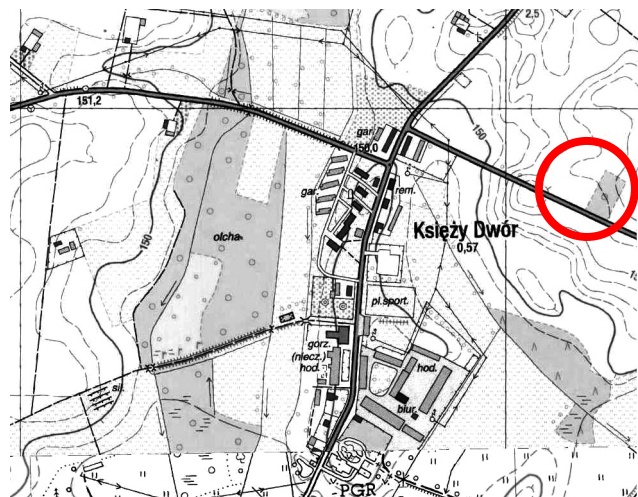
- Gminna Ewidencja Zabytków

7. Opracowanie karty adresowej

autor: Anna Majewska

data: listopad 2012r.

podpis:

9. Fotografia dodatkowa

10. Opis architektoniczny

Cmentarz zlokalizowany przy drodze z Księżego Dworu do wsi Kurki (Obręb Księży Dwór, działka nr 607). W centralnej części cmentarza granitowy głaz wysokości ok. 3 m z wyrytym znakiem Krzyża Żelaznego i inskrypcją:

L. J. R. 21
III Btl
16.11.1914

Przed głazem zarysy dwóch zbiorowych mogił. Pochowanych jest tu 42 żołnierzy z III batalionu 21 pułku piechoty i 14 żołnierzy z 2 pułku piechoty Obrony Krajowej zamordowanych 16.11.1914r. przez Rosjan. W tym dniu oddziały rosyjskie natarły na Działdowo, Księży Dwór i Gródki - był to tzw. "czarny dzień" dla gdańskiego 21 pułku piechoty Landwehry, który poniósł duże straty.

11. Stan zachowania

Układ cmentarza nieczytelny, mogiły obramowane betonowym obramieniem.

12. Historia miejscowości lub obiektu

Rejon wsi Księży Dwór (*Neudorf*) w okresie średniowiecza związany był z majątkiem w Narzymiu. W poł. XIVw. był w posiadaniu Mieczysława z Narzymia. W 2 poł. XVIw. dobra zostały przejęte przez Albrechta Hohenzollerna i włączone w skład domeny książęcej. Wieś założył w 1811r. radca ziemski Adam Zaleski, który nabył od książęcego nadleśnictwa w Napiwodzie koło Nidzicy 178 włók ziemi. W 1855r. Księży Dwór kupił Bernhard von Frankenstein, odbudował zaniedbany majątek i uczynił z niego jeden z najzamożniejszych z powiecie nidzickim. 16.11.1914r. oddziały rosyjskie natarły na Działdowo, Księży Dwór i Gródki - był to tzw. "czarny dzień" dla gdańskiego 21 pułku piechoty Landwehry, który poniósł duże straty. W dwóch miejscach pochowani są żołnierze III batalionu 21 pułku piechoty i 2 pułku piechoty Obrony Krajowej zamordowanych przez Rosjan.

13. Uwagi

Cmentarz wymaga uczytelnienia i oznaczenia w terenie jako miejsce pamięci oraz objęcia ochroną prawną poprzez wpis do rejestru.